

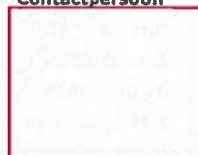

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectievenj.nl

Contactpersoon

Ons kenmerk
2039265

Kopie aan
Hoofddirecteur DJI

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 20 januari 2017

Onderwerp Afsluitende brief doorlichting in de JJI's

Geachte heer Dijkhoff,

De afgelopen vijf jaar hebben vijf rijksinspecties¹ gezamenlijk doorlichtingen uitgevoerd in de justitiële jeugdinrichtingen (JJI's)² en de daaraan verbonden scholen. Uit deze onderzoeken komt een aantal algemene aandachtspunten (rode draden) naar voren die ik mede namens de andere betrokken inspecties graag via deze brief onder uw aandacht breng, zodat daarmee bij de verdere kwaliteitsontwikkeling van de JJI's rekening kan worden gehouden. Deze aandachtspunten vloeien voort uit verbeterpunten die de inspecties in meerdere doorlichtingen hebben benoemd en die risico's voor de toekomst kunnen vormen.

Veranderingen in de populatie en organisatorische veranderingen

Vanaf de start van de doorlichtingen in 2011 hebben de JJI's te maken gehad met ingrijpende ontwikkelingen. Zo is het aantal jongeren in de JJI's enorm gedaald en is de aard van de populatie veranderd. Een aantal inrichtingen is inmiddels gesloten en drie inrichtingen zijn gefuseerd tot één Rijksinrichting. Bovendien zijn sinds 2016 verschillende proeftuinen ingericht in het kader van de Verkenning invulling vrijheden justitiële jeugd (VIV JJ). Hiermee wordt gezocht naar andere vormen van vrijheidsbeneming voor jongeren. Een voorbeeld is een verblijf in kleinschalige voorziening in de buurt van de woonplaats van de jongere in plaats van in een JJI. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) hoopt met deze veranderingen beter in te kunnen spelen op o.a. de capaciteitsbehoefte en de behoefte aan maatwerkbenadering voor jongeren.

¹ De Inspectie Veiligheid en Justitie (Inspectie VenJ), de Inspectie Jeugdzorg (IJZ), de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), de Inspectie van het Onderwijs (IvhO) en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISZW).

² Zij bezochten vanaf 2011 respectievelijk Forensisch Centrum Teylingereind, JJI De Hartelborgt, RJJJ Den Hey-Acker, JJI Amsterbaken, JJI Juvald en JJI De Heuvelrug, JJI Intermetzo-Lelystad, JJI Het Keerpunt en JJI De Hunnerberg. Inmiddels zijn JJI Amsterbaken en JJI De Heuvelrug gesloten als gevolg van een dalende instroom van jongeren. JJI De Hunnerberg, JJI Den Hey Acker en JJI De Hartelborgt zijn samengegaan in één Rijksjeugdinrichting (RJJJ).

Organisatieveranderingen als gevolg van de verminderde instroom, langdurige onzekerheid van medewerkers over het behoud van hun baan of onduidelijkheid over de invulling van hun functie hebben hun weerslag op medewerkers, op het personeelsbestand en op het primaire proces. De inspecties hebben geconstateerd dat de inrichtingen moeite hebben om met de huidige normen voor de formatie voor groepsleiding hun taak uit te voeren en om voldoende hbo-geschoolde groepsleiding in dienst te hebben. In meerdere JJI's is er sprake geweest van een hoog ziekteverzuim onder de medewerkers, met name onder de groepsleiders. De jongeren die in JJI's verblijven zijn gemiddeld ouder bij binnenkomst. Zij hebben ook daarmee gepaard gaande zwaardere en langduriger bestaande problematiek.

Datum
20 januari 2017

Ons kenmerk
2039265

Ook in de toekomst zullen de JJI's met deze ontwikkelingen te maken hebben. De JJI's zullen verder werken aan het borgen van de kwaliteit van de taakuitvoering. Hieronder worden onderwerpen beschreven die de inspecties, gebaseerd op vijf jaar doorlichtingen, als aandachtspunten zien voor de kwaliteit van de taakuitvoering in de toekomst.

Activiteitenprogramma

Het activiteitenprogramma voor jongeren dient gericht te zijn op onderwijs, persoonlijke en sociale ontwikkeling, beroepsopleiding en re-integratie in de samenleving. De inspecties hebben zich meerdere malen kritisch uitgelaten over de invulling van het activiteitenprogramma. De inrichtingen bieden weliswaar allemaal een activiteitenprogramma dat qua duur boven het wettelijk minimum ligt, maar de verdeling van de uren, de invulling en de uitvoering hiervan laat regelmatig te wensen over.

Een belangrijk element van het activiteitenprogramma is onderwijs. De oorzaken van de problemen in de uitvoering van het onderwijsprogramma zijn wisselend. Lesuitval, het onttrekken van de jongeren uit de lessen voor andere activiteiten en het tekort aan een passend aanbod voor de doelgroep zijn hierin belangrijke oorzaken. Minder jongeren zijn leerplichtig en meer jongeren hebben behoefte aan een passend aanbod in de vorm van arbeidstoeleiding en oefening in praktische vaardigheden. De aantallen jongeren in de inrichtingen zijn kleiner waardoor het voor de school lastig is om een breed passend onderwijsaanbod te hebben. De inspecties hebben goede voorbeelden van passende onderwijsactiviteiten gezien, maar ook inrichtingen waar dit aanbod er nog niet (voldoende) was. Inmiddels zijn alle inrichtingen en scholen bezig om een onderwijsprogramma in te voeren dat beter verdeeld is over het hele jaar waardoor er geen (langdurige) schoolvakanties zijn.

Uitvoering van de omgangsmethodiek

De inspecties hebben bij alle JJI's een positief leefklimaat aangetroffen waarbij de jongeren positief bejegend worden en gewenst gedrag van jongeren wordt bevorderd. De inspecties hebben vastgesteld dat er in de meeste inrichtingen voldoende aandacht was voor het methodisch handelen. Alle inrichtingen hanteerden de YOUTURN³, alleen niet voor alle jongeren in dezelfde mate. Een gevolg van lagere bezetting op de groepen is dat in meerdere inrichtingen de trainingen zoals TIP en/of TOPS! die onderdeel uitmaken van de YOUTURN, te weinig werden gegeven aan de jongeren die langer dan drie maanden in de

---

³ YOUTURN is een omgangsmethodiek.

inrichting verblijven. De omgangsmethodiek sluit ook niet goed aan op de oudere doelgroep die langer in de inrichting moet verblijven. De inspecties beoordelen het positief dat de JJI's initiatieven hebben gestart om tot een passend aanbod voor deze jongeren te komen.

Datum
20 januari 2017

Ons kenmerk
2039265

Visiteren

De frequentie van het (stelselmatig) visiteren in een aantal inrichtingen staat op gespannen voet met de regelgeving. Dit heeft op punten al tot wijzigingen daarvan geleid. De inspecties verwachten dat de inrichtingen visitaties met meer maatwerk en meer steekproefsgewijs gaan uitvoeren. Uit de onderzoeken in de afgelopen tijd kwam regelmatig naar voren dat jongeren soms meerdere keren per week, stelselmatig, gevisiteerd werden met als doel vast te stellen of zij verboden voorwerpen of drugs meebrengen. Verder hebben de inspecties bij verschillende JJI's aanbevolen om de frequentie van de kamercontroles te verhogen en de registratie van de kamer- en urinecontroles te verbeteren en deze ook steekproefsgewijs uit te (blijven) voeren.

Perspectief op terugkeer

Het belang van re-integratieactiviteiten tijdens het verblijf in een JJI wordt zowel in internationale als nationale regelgeving geadviseerd. Een jongere zou tijdens zijn verblijf in een jeugdinrichting betekenisvolle activiteiten en interventies aangeboden dienen te krijgen volgens een individueel allesomvattend plan.

Ten aanzien van de perspectieflannen constateerden de inspecties dat het de JJI's niet lukte om perspectieflannen van jongeren tijdig vast te stellen en/of te bespreken met de jongeren en zijn ouders of verzorgers. Daar waar de plannen tijdig waren vastgesteld, zagen de inspecties dat bijvoorbeeld de informatie van de school ontbreekt of het perspectiefplan zonder overleg met de jongere was vastgesteld.

Klachtafhandeling

Om hun rechtspositie te waarborgen is er vastgelegd dat jongeren zelf kunnen opkomen voor hun rechten door een klacht in te dienen. De inspecties hebben vaak vastgesteld dat de afhandeling van een klacht regelmatig veel langer duurde dan de vier weken die hier voor staan. De bemiddelingsprocedure zorgde er niet voor dat de doorlooptijd van de klachtafhandeling verkort werd.

Omgaan met agressie en geweld

De inspecties hebben meerdere malen vastgesteld dat de training van medewerkers in het omgaan met agressie achterbleef bij de planning. Dit levert risico's op voor zowel de medewerkers als de jongeren. Tevens constateerden de inspecties dat het Interne Bijstandsteam (IBT)⁴ in meerdere JJI's pas binnen een uur inzetbaar is terwijl DJI voor de sector gevangeniswezen een reactietijd van een half uur hanteert. Hiervan mag worden afgeweken als de inrichting onderbouwt waarom er een andere reactietijd gehanteerd kan worden, maar een dergelijke onderbouwing hebben de inspecties niet aangetroffen tijdens de doorlichtingen.

---

⁴ Een IBT kan worden opgeroepen als er in de JJI een dussdanige agressieve of dreigende situatie met jongeren ontstaat waarbij het niet meer veilig is voor groepsleiding en bevelling om in te grijpen, zoals bij een groepsopstand.

Het oog op de toekomst

Tijdens de doorlichtingen in de jaren 2011-2016 zijn de inspecties nagegaan wat in de inrichtingen de kwaliteit van de sanctie-uitvoering is. Alle JJI's hebben een totaaloordeel voldoende gekregen. Bij JJI Den Hey-Acker kwam deze score pas na een vervolgonderzoek tot stand. Desondanks hebben de inspecties verbeterpunten gesignaleerd en aanbevelingen gedaan voor verbeteringen aan de inrichtingen, DJI en de staatssecretaris. Veel van de aanbevelingen die de inspecties hebben gedaan zijn in tussentijdse onderzoeken opnieuw onderzocht. Inmiddels zijn diverse verbeteringen doorgevoerd. Deze verbeteringen waren van belang voor de jongeren die zijn ingesloten, de medewerkers die dagelijks met de jongeren werken en in sommige gevallen ook voor de veiligheid van de maatschappij. De Inspecties zien de rode draden uit deze doorlichtingen als algemene aandachtspunten voor de verdere ontwikkeling van de kwaliteit in de JJI's.

Datum
20 januari 2017

Ons kenmerk
2039265

De inspecties hebben in het Jaarwerkplan voor 2017 opgenomen dat zij in 2017 het toezicht op de JJI's willen richten op het neerzetten van een veilig en pedagogisch leefklimaat ten aanzien van de verzwaarde problematiek van de jongeren in de JJI's. De Inspecties zullen de genoemde aandachtspunten en risico's in de toekomst betrekken in hun toezicht.

Hoogachtend,
namens de vijf Inspecties,

J.G. Bös
Hoofd Inspectie Veiligheid en Justitie